

YẾN THƯỜNG LẠNG
(Chủ biên)

VẤN ĐỀ
BẢO HỘ
QUYỀN SỞ HỮU

CỦA NHÀ ĐẦU TƯ
NGOÀI TÀI
VIỆT NAM

NHÀ XUẤT BẢN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

TS NGUYỄN THƯỜNG LẠNG (Chủ biên)

**VẤN ĐỀ BẢO HỘ QUYỀN SỞ HỮU
CỦA NHÀ ĐẦU TƯ NƯỚC NGOÀI**

tại Việt Nam

(Sách tham khảo)

NHÀ XUẤT BẢN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

Hà Nội, 2005

CHỦ BIÊN:

TS Nguyễn Thường Lạng

CÁC CỘNG TÁC VIÊN:

PGS, TS Đỗ Đức Bình

ThS Đỗ Thị Hương

ThS Ngô Thị Tuyết Mai

CN Tô Xuân Cường

Tập thể tác giả xin trân trọng cảm ơn những ý kiến chỉ đạo của GS, TS Nguyễn Văn Nam - Phó Hiệu trưởng Trường Đại học Kinh tế quốc dân; các ý kiến góp ý quý báu của GS, TS Mai Ngọc Cường, PGS, TS Nguyễn Như Bình, ThS Nguyễn Vũ Hoàng, CN Nguyễn Đình Hưng trong quá trình hoàn thiện cuốn sách này.

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Thu hút đầu tư nước ngoài - một mục tiêu quan trọng đã được Đảng và Nhà nước ta đặt ra - đòi hỏi nước nhận đầu tư phải có một thể chế pháp lý minh bạch, có hiệu lực bảo đảm các lợi ích cơ bản của nhà đầu tư, trong đó có quyền sở hữu. Theo đó, Luật Đầu tư nước ngoài tại Việt Nam ra đời chính thức vào năm 1987 và đã được sửa chữa, bổ sung vào các năm 1990, 1992, 1999, 2000 là sự khẳng định một bước tiến lớn trong quá trình đổi mới thể chế kinh tế của nước ta về vấn đề này. Tuy nhiên, trong thực tế, các đạo luật bảo vệ quyền sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài ở nước ta vẫn đang trong quá trình xây dựng. Điều đó ảnh hưởng lớn đến hoạt động của nhà đầu tư nước ngoài tại Việt Nam. Vì vậy, đây là một lĩnh vực cần được quan tâm nghiên cứu và từng bước hoàn thiện cơ chế, chính sách thực hiện.

*Để góp phần làm sáng tỏ những chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về vấn đề sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài cũng như thực trạng và một số giải pháp cụ thể để phát huy vai trò tích cực của nó vào sự nghiệp phát triển kinh tế - xã hội ở Việt Nam hiện nay, Nhà xuất bản Lý luận chính trị xuất bản cuốn sách **Vấn đề bảo hộ quyền sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài tại Việt Nam***

do TS Nguyễn Thường Lạng làm chủ biên. Cuốn sách chắc chắn là tài liệu tham khảo hữu ích đối với các doanh nhân, các nhà hoạch định chính sách, các học viên chuyên ngành kinh tế và đông đảo bạn đọc quan tâm đến vấn đề này.

Xin trân trọng giới thiệu cuốn sách và mong nhận được những ý kiến quý báu của độc giả.

NHÀ XUẤT BẢN LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

LỜI GIỚI THIỆU

Qúa trình chuyển đổi và hội nhập kinh tế quốc tế từ một nền kinh tế kế hoạch hóa tập trung sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa của Việt Nam hiện nay đang đặt ra nhiều vấn đề phải giải quyết cả về mặt lý luận và thực tiễn. Cơ cấu sở hữu cũng đang được chuyển đổi sang một cơ cấu nhiều thành phần, nhiều hình thức pháp lý và hình thức tổ chức kinh doanh. Trong cơ cấu đó, đầu tư trực tiếp nước ngoài có ý nghĩa quan trọng đối với sự phát triển kinh tế Việt Nam hiện nay, thể hiện trực tiếp ở việc làm gia tăng khối lượng lớn tài sản và tiền mặt trong nền kinh tế. Đồng thời, chính sự gia tăng lượng tài sản và tiền mặt này trong nền kinh tế, đến lượt nó, lại thúc đẩy sự gia tăng tiếp theo của tài sản và tiền mặt, tạo thêm động lực để tăng đầu tư và tăng trưởng kinh tế. Vì thế, hoạt động đầu tư trực tiếp nước ngoài có liên quan trực tiếp đến việc bảo hộ quyền sở hữu tài sản của các nhà đầu tư nước ngoài. Một trong những vấn đề đặt ra là xử lý quan hệ sở hữu của các nhà đầu tư nước ngoài hoạt động theo Luật Đầu tư nước ngoài tại Việt Nam mà điểm trung tâm là bảo vệ quyền sở hữu hợp pháp của họ theo những nguyên tắc của nền kinh tế thị trường.

Luật Đầu tư nước ngoài tại Việt Nam kể từ khi công bố chính thức vào năm 1987 đến nay đã được sửa đổi, bổ sung

vào các năm 1990, 1992, 1996 và 2000. Gắn với những sửa đổi về luật là các chính sách và các quy định pháp lý có liên quan đến việc bảo hộ quyền sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài. Các lần sửa đổi này về thực chất là việc làm rõ hơn cơ chế, chính sách bảo hộ lợi ích của các nhà đầu tư nước ngoài hay là việc bảo hộ quyền sở hữu tài sản của các nhà đầu tư nước ngoài. Tuy nhiên, việc tiếp tục tăng cường thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài vào Việt Nam cho đến nay vẫn là vấn đề có tính cấp bách nhằm phục vụ cho công cuộc công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Một trong những biện pháp góp phần tăng cường thu hút đầu tư nước ngoài là cần phải bảo hộ lợi ích chính đáng của nhà đầu tư.

Để bảo hộ lợi ích hợp pháp của các nhà đầu tư nước ngoài, Việt Nam cần tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật về đầu tư trực tiếp nước ngoài, đặc biệt là hệ thống pháp luật bảo vệ quyền sở hữu chính đáng của họ không chỉ về vốn, tài sản (hữu hình và vô hình) mà còn cả về các khoản lợi ích hợp pháp khác. Các đạo luật bảo vệ các quyền năng sở hữu của các nhà đầu tư nước ngoài như Luật Chống bán phá giá, Luật Kinh doanh bất động sản, Luật Chứng khoán... ở Việt Nam vẫn còn đang trong quá trình xây dựng. Đây cũng là một trong những nguyên nhân hạn chế hoạt động đầu tư trực tiếp nước ngoài vào Việt Nam hiện nay. Theo cách xem xét đó, *vấn đề bảo hộ quyền sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài tại Việt Nam cần được đầu tư nghiên cứu.*

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Viết đầy đủ tiếng Anh	Nghĩa tiếng Việt
AIA	ASEAN Investment Area	Khu vực đầu tư ASEAN
AFTA	ASEAN Free Trade Area	Khu vực tự do mậu dịch Đông Nam Á
APEC	Asia Pacific Economic Cooperation Forum	Diễn đàn hợp tác kinh tế châu Á - Thái Bình Dương
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations	Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á
ASEM	Asia - European Meeting	Diễn đàn hợp tác Á - Âu
BOI	Board of Investment	Cơ quan Quản lý đầu tư
BOT	Build - Operate - Transfer	Xây dựng - Kinh doanh - Chuyển giao
BT	Build - Transfer	Xây dựng - Chuyển giao
BTO	Build - Transfer - Operate	Xây dựng - Chuyển giao - Kinh doanh
DFI	Direct Foreign Investment	Đầu tư nước ngoài trực tiếp
EU	European Union	Liên minh châu Âu
FDI	Foreign Direct Investment	Đầu tư trực tiếp nước ngoài
G7	Group of Seven	Nhóm 7 nước công nghiệp phát triển
IPAP	Investment Promotion Action Program	Chương trình hành động xúc tiến đầu tư
JETRO	Japan External Trade Organization	Tổ chức Ngoại thương Nhật Bản
M&A	Merge and Acquisition	Hợp nhất và Chuyển nhượng

MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency	Hiệp định Bảo đảm đầu tư đa biên
NAFTA	The Northern American Free Trade Agreement	Hiệp định Thương mại tự do Bắc Mỹ
OPIC	Overseas Private Investment Commission	Quý Đầu tư tư nhân hải ngoại
TRIMs	Trade Related Investment Measures	Các biện pháp bảo đảm đầu tư liên quan đến thương mại
UNCITRAL	The United Nations Commission on International Trade Law	Ủy ban của Liên hợp quốc về luật thương mại quốc tế
UN	United Nations	Liên hợp quốc
UNDP	United Nations Development Program	Chương trình phát triển của Liên hợp quốc
USAID	United States Aid	Viện trợ Hợp chủng quốc Hoa Kỳ
VNCI	Vietnam Competitiveness Initiative	Sáng kiến cạnh tranh Việt Nam
WB	World Bank	Ngân hàng Thế giới
WTO	World Trade Organization	Tổ chức Thương mại thế giới

Chương 1

Những vấn đề chung về đầu tư trực tiếp nước ngoài và quyền sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài

1. Những vấn đề chung về đầu tư trực tiếp nước ngoài

Đầu tư trực tiếp trong đầu tư nước ngoài (hay thường gọi là đầu tư trực tiếp nước ngoài) là một hiện tượng phổ biến và khách quan diễn ra trong nền kinh tế thế giới kể từ cuối thế kỷ XIX. Đây là sự biểu hiện cụ thể của dòng vận động vốn trên phạm vi quốc tế. Đầu tư quốc tế được coi là sự thay thế tốt hơn cho thương mại quốc tế và đầu tư quốc tế không chỉ đơn thuần là hoạt động di chuyển vốn quốc tế. Do tính chất khách quan của đầu tư quốc tế và sự gia tăng ngày càng nhanh chóng của nó theo xu hướng vận động của nền kinh tế thế giới mà nhiều quốc